

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

ŽELEZNISKI INTERESI SE NISO ZADOVOLJILI.

OSEM STO MILJONOV DOLARJEV NI ŠE RADI DOBILI IZ JAVNEGA SKLADA.

Glenn E. Plumb postavlja te zahteve železniskih interesov v pravo loč.

Washington, D. C. — Če gospodje poizkusi Samuel Reaja, predsednika pennsylvanske železniske družbe, pred senatnim odskom in meddržavno zvezno komisijo, bodo železniki iz javnega sklada. Rea je menedžer odpril, ko je pregledal računa, da imajo železniki družbe prejeti še osem sto milijonov dolarjev iz javnega sklada. Rea je menedžer odpril, ko je pregledal računa, da imajo železniki družbe prejeti še osem sto milijonov dolarjev iz javnega sklada. Rea je menedžer odpril, ko je pregledal računa, da imajo železniki družbe prejeti še osem sto milijonov dolarjev iz javnega sklada.

Taka zahteva seveda potrebuje razlago. Mr. Rea ni v zadregi, kadar se kaj takega od njega zahteva. On pravi, da je razlika med ceno, plačano za delo, in troški dela. Ko je vlada sestavila svoj račun, kaj dolguje železniki, znižanje vrednosti lastnega blaga, je po izjavi Reaja, tudi dovolila denar za to. Ali Rea trdi, da so zaradi narodne pogodbe nastale take razmere, da enako šteje ur dela ni proizvedlo enake uspeha, da so bili za železnice troški dela za osem sto milijonov dolarjev višji, kot jih vlada ena dovoljuje za delo.

Rea se tudi ne zadovolji, da na pr. ena postavka krije drugo, ampak on hoče imeti gotovino. Mr. Reaja se tako mudi za denar, da ne pusti na sodišče, da odloči, kdo je v pravici po zakonu za vlado kontrolno železnice.

Glenn E. Plumb na to navaja, koliko so železnice imele dohodkov na podlagi vrednotne cene železnicega prevoza in da imajo lastniki za enajst milijard dolarjev obveznosti, od katerih je treba plačati vsako leto okoli pet sto milijonov dolarjev obresti. Prvega julija bo treba plačati okoli dve sto petdeset milijonov dolarjev. Če se te obresti ne plačajo v šestdeset dneh, imajo lastniki obveznost pravico uvesti postopanje za izvrženje vknjiženega dolga.

Temu dodaja Plumb, da bi bil kredit železniskih družb precej omejen ali bi pa nastale velike težave, če bi morali železniki izdati najeti novo posojilo pri bankirjih, da krijejo zapadle obveznice. Po njegovem mnenju morajo železnice imeti do tega datuma denar in sicer v gotovini. Dalje pravi Plumb, da železnike družbe zaradi tega zahtevajo tako visoko vsoto, ker se nadejajo, da se njih zahteva izravna na ta način, da dobe dve sto petdeset do tri sto milijonov dolarjev, ki jih potrebujejo, da krijejo svoje obveznice.

Ekonomičar avari ameriško ljudstvo in pravi, naj pazi, kajti kmalu bodo predloženi dodatki k transportnemu zakonu, da se vladi naloži za odgovornost, ljudstvu pa breme po osem dolarjev na osebo in leto ali pa štirideset dolarjev na družino, da se krije alaba gospodarstvo privatnega obratovanja železnice.

SODNIŠKA PREPOVED KOT ZADNJE OROŽJE PODJETNIŠKOV.

Shreveport, La. — Tukajnji tiskarski delavci so vstopili v gibanje na 44 ur dela v tednu. Podjetniki so odklonili zahtevo in posledica je bila, da so delavci ostali doma. Nekateri podjetniki so se podali, ko so spoznali, da s trmo ne dosežejo ničesar. Dve tiskarski sta na ostali tiskarstvi in sta prošli sodnika E. P. Millsa za sodniško prepoved proti lokalni organizaciji tiskarskih delavcev. Sodnik je prošnji ugodil.

KDO POSEDUJE TRIŠTO MILJONOV V ZLATU? HOOVER NE VE.

Washington, D. C. — Trgovski departament vlade je dognal, da svetovna zaloga zlata znaša dve sto do tristo milijonov dolarjev več kakor pa se je v splošnem računalo. Nihče ne ve, kdo poseduje omenjeno vsoto. Trgovski tajnik Hoover se je pričel zanimati za rusko zalogo zlata. Po njegovem mnenju ima mogoče Rusija omenjeno vsoto zlata.

KDO BO PREDSEDNIK NAJVIŠJEGA SODIŠČA?

NAJVIŠJE SODIŠČE IMA ODLOČITI O IZREDNO VARNIM DELAVSKIM ZADEVAM.

Zdaj se pred najvišjim sodiščem tri taka zadevi.

Washington, D. C. — (Fed. Press). — Delavstvo bo precej prizadeto od prihodnjega predsednika najvišjega zveznega sodišča, kajti najvišje sodišče ima odločiti o važnih zadevah, ki se tičejo delavstva. Tako je na pr. treba rešiti tožbo Coronado Coal kompanije. Naj predsednik Harding imenuje kateregakoli hoče, da nasledi pokojnemu najvišjemu sodniku Whitu, odločiti bo imel o vprašanju, če se blagajne delavskih strokovnih organizacij odpro delavcem sovražnim podjetnikom.

Coronado Coal kompanija je tožila rudarsko organizacijo United Mine Workers Union za odškodnino. Njena žaloba se odloči, da ima organizacija plačati več ko štiri sto tisoč dolarjev odškodnine. Obtožnica očita organizaciji, da je zakrivila, da je bila v leta 1914 ob času stavke poškodovana njena lastnina v Arkanzasu.

Jasno je, da je najvišje sodišče, kot je zdaj sestavljeno, enako razdeljeno glede tega vprašanja. Odrejeno je, da se o devetih tožbah zopet razpravlja po 8. oktobru, med katerimi je najbolj važna tožba proti rudarski organizaciji. To pomeni, da bo o tej stvari dal odločilni glas novi predsednik sodišča, ki bo obenem nobil tudi odgovornost za razsodbo, kateremu bodo najbrž rekli njegovi tovariši, da naj svoje mnenje poda pisмено.

Ker je umri najvišji sodnik, je delavstvo dozdaj doseglo, da je bila ta zadeva odložena in da je možnost tukaj, da bo sodba ugodna za delavstvo.

Še dve važni zadevi za delavstvo prideta pred zvezno sodišče, o katerih odloči novi predsednik sodišča. Gre namreč za dve sodniški prepovedi, ki prepovedujeta razposlati stavkovnih straž. Ena zadeva je nastala v Granite Cityju, Ill., druga pa v Novi Mehiki. O teh dveh zadevah se bo razpravljalo tudi po 3. oktobru.

DRUŽINSKA TRAGEDIJA.

Dixon, Ill. — Ezra Reynolds je zadavil svojo ženo, staro 65 let. Po izvršenem umoru je sebi prerezal vrat. Našli so ga nezavestnega v hlevu in prepešali v bolnišnico. Povod je majhen družinski prepri.

VSAKI DAN SE GLASUJE DRUGAČ.

Springfield, Ill. — Pri splošni proračunski predlogi je senat dovolil \$149,000 državnemu prokuratorju, ki naj služijo za izveditev prohibicije.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo jasno in vroče. Južnospadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 88, najnižja 77. Solnce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

TAJNIK DAVIS BO ODPRASIL STAVKE, HANA!

Stare maslo za industrijske rane se nanovo prekuha.

OBSODBA VORUNKEGA SISTEMA.

Washington, D. C. — Vlada tajnik za delo Davis je izjavil v četrtki popoldne, da ima načrt, po katerem bo mogoče preprečiti devet stavk izmed desetih. Davis še ni objavil podrobnosti svojega načrta, obrnil pa se je na kongres, da mu dovoli \$250,000 za izvedbo istega.

V svoji izjavi je rekel Davis, da se stavkovno sio lahko praktično eliminiira s "preventivnim zdravlilom". To "zdravilo" obstoji iz vladnih posredovalcev, ki bodo imenovani za vse večje industrije; teh glavnih industrij je petnajst. Vsak posredovalec ima dva pomagata. Naloga posredovalcev je, študirati industrijo s stališča delavcev in s stališča delodajalcev ter biti v tesnih stikih s obojema strankama. Kadar izbruhne konflikt, je njihova dolžnost, da izravna spor, predno doseže stadij stavke.

Tajnik Davis sicer misli, da je iznašel nekaj novega, toda kapitalisti sami ga lahko pouče, da je to "zdravilo" stara, stara reč, ki je bilo že tisočkrat preparirano in ravno tolikokrat se je izjalovilo. Zlo stavk in sploh sio razrednega boja ostane toliko časa, doklen bo eksistiralo večje in glavno sio: profitni sistem.

EMAGA JE KONČNO LE NA STRANI MESARJEV.

Senat je glasoval za shornično predlogo.

Washington, D. C. — Senat je odločil a 37 glasovi proti 34, da nadomesti senatno predlogo za kontrolo mesne industrije s shornično predlogo, ki nima zob.

Senat je kljub temu tako glasoval, čeprav je senator Im Follette iz Wisconsinu dejal, da je shornična predloga sestavljena od advokatov in službi mesarjev. Senator Kenyon je povdarjal, da so za shornično predlogo tisti elementi, ki so proti kontroli mesne industrije.

Po končanem glasovanju je bilo aliasti, da se senator Kenyon potrdi, da se še enkrat glasuje o predlogi prihodnji dan. Največja razlika v obeh predlogah je v tem, da shornična predloga pooblašča poljedelskega tajnika, da izreja zakon, senatna predloga pa izroča to moč posebnemu komisariju. Tik pred zadnjim glasovanjem je senator Sterling iz Severne Dakote predlagal neki dodatni predlog in je tako povzročil, da se končno glasovanje odloži na prihodnji dan.

Senator La Follette je rekel: "Zbornična predloga obsega železne mesarje. Oni so nasprotniki senatne predloge, ker se boje prave uravnave."

"Tukaj v roki držim koptjo shornične predloge, kot je bila predložena v originalu. Med vrsticami je zapisanih s roko več sugestij. To koptjo dal T. C. Atkinson, predsednik Narodne Narodne farmerske organizacije, mr. Lightfoot, advokat mesnega trsta. Sedem najbolj važnih sugestij je bilo sprejetih in vpisanih v shornično predlogo. To koptjo mi je izročil mr. Atkinson."

NOVOROJENČEK NAJEN NA ULICI.

Chicago, Ill. — Ko je šel George Hermann mimo ljudske šole, se je dotaknil s nogo zavoja, ki je ležal na uličnem hodniku. Nekaj je zajekalo. Hermann se je ustavil, pobral je zavoj in odvil. V njem je našel novorojeno dete.

PET MILJONOV DOLARJEV ZA 'POLETNO KOZUHOVINO'. DELAVCI PA STRADAJO!

New York, N. Y. — (Federated Press). Medtem ko je milijone ameriških delavcev brez dela in njihovim družinam manjka kruha in obleke, so bogate Američanke letos potrošile več kot pet milijonov dolarjev za "poletno kozuhovino", katero si ovijajo okrog vratu v teh vročih dnevih. Skoro šest milijonov finih kož je bilo letos importiranih v Ameriko samo za "poletno kozuhovino."

UMETNA FINANČNA PANIKA SE KUHA.

Vest, da se mehiški petroleji spreminja v slano vodo, je povzročila vihar na borzi.

KAKO SE IZPLAČUJEJO DIVIDENDE.

New York, N. Y. — Na tisoče spekulantov je bilo "pokanih" v aredo in četrtki na borzi, ko je nekdo raznesel vest, da je petrolej v Mehiki izčrpan in da se vrečel polagoma izpreminja v slano vodo. Vest je povzročila, da je bilo v aredo vrženih 54,000 delnic Mexican Petroleum Co. na trg, v četrtki pa 48,000 delnic. Vrednost delcev je v dveh dneh padla za petdeset pik.

Med spekulanti v Wall Streetu je nastala panika. Sodi se, da je nekdo začel kuhati umetno finančno krizo.

Chicago, Ill. — Železnika družba The Northern Pacific Railroad nima nobenega delnika — kakor ga nima nobena železnika družba, kajti železniki kralji so pošteno zavozili svoje privatno gospodarstvo — toda dividendo hoče vseno izplačati svojim delničarjem. Dividenda bo izplačana iz glavnice.

(Kadar kapitalisti posežejo v glavnico in izplačajo dividendo, katero ni zaslužena, in sicer delničarjem, ki niti s pratom ne ganejo pri obratovanju železnice, tedaj se to imenuje "visoke finančne". Ako pa kdo kapitalistom svetuje, da bi iz glavnice povečali delavcem mezlo, ki jo pošteno zaslužijo, tedaj je to "socializem" in "boljševizem" in tlečela je v veliki nevarnosti!)

ALI SMO ŠE V SREDNJEM VEKU?

Washington, D. C. — Generalni adjutant vojnega departamenta je podpisal pismo, v katerem so imenujejo železni zaboji — poznani med vojniki kot železne dekline — v vojaški jetniščini v Aljasku "navadno, potrebno in na grozovito orodje za izvajanje discipline."

Mrs. Beatrice Reynolds Kincaid, predsednica Palo Altojevega odbora, ki ima preiskati te železne mučilnice, je brzojavila v Washington, da je bil neki vojaški jetnik zaprt vsaki dan skozi tri mesece v železnem zaboju.

Pismo vojnega departamenta izjavlja, da ni bil jetnik telesno poškodovan, ki je bil vsaki dan zaprt v železnem kurniku.

"Rakve", kot jih imenujejo jetniki, so pritrjene k vratom celice. Vsak zaboj je 24 palcev širok in enajst palcev globok. Jetnik mora stati pokone, šadati za njim je pa deska, ki zniža globlino na devet palcev. Tako mora stati jetnik po osem ur dnevno pokone in skozi toliko dol, kot je ukazano.

LJUBOSUMNOST JE POVZROČILA UMOR 78-LETNE VDOVE.

Chicago, Ill. — Thomas Smyth, bivši saržent v britski armadi, je ustrelil bogato mrs. Margaret Ennis, 72 let staro vdovo in maebo milijonarja Callista S. Ennis. Po izvršenem umoru je izvršil samomor. Verok je bila ljubosumnost.

Socialističen načrt za mir predložen kongresu.

Kongresnik London je pokazal edino pot, ki drži do pravega miru: odprava versalske pogodbe in revizija vseh drugih paktov, mednarodni parlament in anuliranje vseh vojnih dolgov. Prva medparlamentarna konferenca se naj vrši v Washingtonu.

Washington, D. C. — Meyer London, socialistični kongresnik iz New Yorka, je 13. junija, malo prej ko je poslanska zbornica glasovala o Porterjevi resoluciji za mir s Nemčijo in Avstrijo, predložil resolucijo, ki vsebuje program vseh zadev ameriške socialistične stranke glede svetovnega miru. Glavne točke programa so: zavrženje versalske pogodbe, mednarodni demokratičen parlament in izbrisanje vseh vojnih dolgov.

London je svojo resolucijo podprl s sledečimi besedami:

"Ustanovitev stalnega mednarodnega parlamenta, obstoječega iz predstavnikov, izvoljenih na demokratični podlagi, naj nadomesti sedanjí zlobni vrhovni svet, v katerem diplomatje štirih ali petih držav odločajo na tajnih sestankih usodo sveta. Jasno je, da versalska pogodba ne prinaša miru niti razoroženja. Konferenca, katero predlagam, da se vrši v Washingtonu, se bi morala takoj lotiti vprašanja razorožitve.

Moja resolucija določa, da se konča vojno stanje med Združenimi državami in Nemčijo ter Avstrijo, da se razveljavi versalska pogodba in anulirajo vsi vojni dolгови med zavezniki; to je edina pot za vpostavljenje mednarodnega kredita in da se doseže gotova stopnja gospodarske stabilnosti. Resolucija v zvezi s drugo resolucijo, katero sem predložil pred par dnevi (za priznanje sedanje vlade v Rusiji) vsebuje program zadnje narodne konvencije ameriške socialistične stranke."

London je dalje rekel, da je program socialistične stranke edina odprava proti ranam vojne. Demokratije s svojo versalsko pogodbo niti republikanci s njihovo kratkovidno taktiko ne bodo prišli do normalnih razmer.

Londonova resolucija razglša v prvih dveh točkah, da je vojna s Nemčijo in Avstrijo končana, nato se pa glasi:

"3. Kongres Združenih držav naj skliče konferenco zastopnikov, ki jih izvolijo zakonodajne shornice vseh držav, ki so bile sodelne v vojni in ravno tako nevtralnih držav, v najkrajšem času v svrhu, da izdelajo pogodbo na temelju načel, ki jamčijo za trajni mir.

4. Kongres naloži predsedniku Združenih držav, da obvesti vlade vseh prisiljenih držav o sklepih in jih povabi, da izvolijo delegate in jih pošljejo v Washington, kjer se ima vršiti konferenca v svrhu kot navedeno v prejšnji točki.

5. Medparlamentarna konferenca mora razpravljati na temelju sledečih principov:

- anuliranje vseh posojil, ki so jih dale Združene države tekom vojne zaveznikim državam, na podlagi sporazuma, da zavezniki države istotako anulirajo vse medsebojna vojna posojila;
- ustanovitev mednarodnega sklada v svrhu, da se podeli čim večji kredit v šivilih, strovinah in strojih vsem tistim ljudstvom, ki so vlad obubožanja radi vojne potrebne takega kredita;
- formiranje stalnega mednarodnega parlamenta, obstoječega iz demokratično izvoljenih predstavnikov vseh držav, ki naj bo nadomestilo za ligo narodov, katero je ustanovila versalska pogodba;
- revizija mednarodnih pogodb, ki so nastale iz prejšnje vse izpremembe morajo biti razpisane.

DELAVSKA VSTAJA V GORNJI SLEZIJI.

Poljski delavci so organizirali rdečo armado v rudniškem okrožju.

ENTENTA NE MORE NAREJITI MIRU.

Berlin, 17. jun. — Rdeča revolucija, katero so organizirali ruski, francozi in nemški komunisti v Gornji Slezi, je izbruhnila v Kattowitzu, Beuthenu in Schoppinitzu. Mnogi poljski častniki so obrnili hrbet Korfantiju in pomagajo pri organiziranju rdeče armade.

Berlin, 17. jun. — Iz Beuthena in Plessa javljajo, da so se v gotovih okrožjih Gornje Slezie pojavili večji boljševiški izbruhi.

Poljski delavci so dvignili rdečo zastavo v okoliših rudnikov in v centralni industrijski conji. V okolici Plessa je revoltiral del Korfantijeve armade, ki se je prelevil v "poljsko rdečo armado". Korfantij bi se zdaj rad pomiril s Nemci in dnevno pošilja svoje zastopnike k zaveznikim komiserjem v svrhu premirja in kompromisa.

Oppeln, Gornja Slezi, 17. jun. — Ententna plebiatna komisija, od katere pričakuje ententa, da bo s pomočjo britskih, italijanskih in francoskih bataljonov potegnla Gornjo Slezi iz kaosa in naredila mir med poljskimi vstaki in nemškimi prebivalci, pokaže dnevno, da ima vedno manj moči. Komisija strelja koda za kozlom. Zadnji terek je odredila, da se gotova "nevtralna zona" izprazni in da se Nemci in Poljaki umaknejo nazaj, toda večeraj je zavrgla svojo odredbo in pustila Poljake v njihovih postojankah. Prakse med Nemci in vstaki se nadaljujejo, medtem pa Francozi intrigujejo, da je veselje.

55 DELAVCEV JE ZBOLELO.

Na njih so bila opaziti smnenja zastrupljenja s plomeno.

Chicago, Ill. — V tovarni Pepsi-sent kompanije, v kateri izdelujejo testo za čiščenje zob, je zbolelo nepričakovano pet in petdeset delavcev. Tožili so o bolečinah v želodcu in bruhanju so. Stideset delavcev je zbolelo še popoldne, petnajst pa kasneje zvečer.

Zdravstveni urad je odredil, da se preiščejo voda, led in telefja pečenka, ki je bila servirana v kompanijski restavraciji.

Bomba v Lisaboni.

Lisabona, Portugalska, 17. jun. — Bomba, ki je bila vržena tukaj v terek ponoči, je ubila eno osebo in ranila policaja.

na priznanju pravice za vse narode brez osira na obsežnost njihovih teritorijev in število prebivalcev, na priznanju principa samoodločevanja in pravice za narodno eksistenco onih ljudstev, ki zdaj bivajo v takozvanih kolonijah in odvisnih državah, dalje na priznanju svobodne mednarodne trgovine na suhem in morju in na temelju splošnega razoroženja.

6. Kongres dovoli iz svezne zakladnice \$250,000 v svrhu pokritja stroškov za sklicanje gori omenjene medparlamentarne konference.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročn.: Zedinjene države (izven Chicaga) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s "PROSVETO"

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglasu a. pr. (Junija 30-21) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem oglasom poteklo naročilo. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

PODJETNIŠKI DOGOVOR POSTOJI, O TEM DANES NI VEČ DVOMA.

Podjetniki radi taje, da ni med njimi dogovora za kampanjo "odprte delavnice", ali bolj razumljivo povedano, da niso skovali zarote za uničenje strokovnih delavskih organizacij.

Ta boj je pričel pred enim letom. Kjerkoli je potekala pogodba med delavci in podjetniki in so podjetniki upali, da uženejo delavce, ker so računili, da je njih organizacija šibka, so delavce naravnost izprli. To se ni godilo na pr. samo v Chicagu, ampak povsod križem Združenih držav. Kampanja za uničenje delavskih strokovnih organizacij je pričela po dobro premišljenem načrtu. Najprej so pričeli zapirati tovarne, češ, da naročila pohajajo, da pravno so še štirinajst dni pred zapiranjem tovarn vpili časniki, zastopajoči velebizniške privatne interese: "Producers, če hočete, da padejo camel!" Delavci so res producirali in sicer tako producirali, da je bilo produciranega preveč blaga in da so bile tovarne zaprte, delavci pa odpušeni. Ko se je tovarnarjem zdelo, da so delavci že dosti ostradani z njih družinami vred, so pričeli odpirati tovarne. Zdaj so povedali delavcem, da jim znižajo mezdo in podaljšajo delavnico.

Tako je ta boj pričel. Sledile so stavke in izpori. V nekaterih industrijah so zmagali delavci, v drugih podjetniki, v vseh bojih so pa delavci doprinesli največje žrtve, pa če so ti boji zanje končali z zmago ali s porazom.

V vseh teh bojih so podjetniki odločno tajili, da ni sporazuma med njimi, ampak da nastopajo le individualno. Ali od začetka sem do boja, ki je pričel pred nekaj dnevi v Minneapolisu med lastniki tiskarn in tiskarskimi delavci, je jasno kot beli dan, da so podjetniki dogovorjeni med sabo, kajti podjetniki so povsod v začetku boja odločno odklonili, da se sporne točke predložijo razsodišču.

Ameriško delavstvo bi lahko v vseh treh bojih prišlo iz njih zmagovito, ako bi ne zanemarjalo treh važnih reči.

Sestava nekaterih strokovnih organizacij je še tako starokopitna, kot jo opazimo v srednjem veku pri rokodelskih cejih. Ameriško delavstvo polaga malo važnosti na svojo politično organizacijo in se da še vedno voditi po frazah in "slagerjih" profesionalnih političarjev starih strank, in tako izroča svojo politično moč svojim nasprotnikom — privatnim velebizniškim interesom. Zanemarjeno je tudi delavsko časopisje v angleškem jeziku. Kjer je delavsko strokovno gibanje tako veliko kot v Združenih državah, bi moralo delavstvo imeti v vsakem industrijskem središču svoj dnevnik, tiskani v angleščini, da napravi potreben pritisk na javno mnenje ob času delavskih stavk in izporov. Dozdaj ima delavstvo v Združenih državah komaj pet dnevnikov v angleščini, dasi ravno jih potrebuje najmanj sto, če hoče doseči uspehe. Kje je napaka, da se delavski dnevniki v angleščini ne razvijejo, je težko povedati. Ali zdi se, da ni delavstvo nič manj krivo kot njegovi voditelji, da se delavsko časopisje ne more razviti do moči, ki jo mora imeti, da služi delavstvu kot ščit za obrambo in napad. Treba je le pogledati delavstvo v jutro, ko odhaja na delo, ali zvečer, ko se vrača z dela domov, čeprav izhaja v mesta delavski dnevnik, lahko opazimo, da večina delavcev nosi v svojem žepu list, ki ne zastopa delavskih koristi, ampak brani odločno koristi delavskih nasprotnikov. In kadar sedimo v vozu ulične železnice, se lahko tudi prepričamo, kaj delavci čitajo. Redko bomo opazili, da delavec čita kaj drugega, kot poročila o takozvanih športnih igrah. Dobro je, če se delavec zanima za športne igre, ali njegova dolžnost je, da se v prvi vrsti zanima za svoje koristi, kakšna je njegova mezda, kakšen je njegov delovni čas, kakšne zakone sprejemajo zakonodajni in občinski zastopi, kakšne razsodbe podajajo sodišča v delavskih zadevah itd.

Če bi se delavec toliko zanimal za svoje zadeve, kadar čita časnik, kot se briga na pr. kateri rokoborbec je zmagal v boju s pestmi, ali kateri klub je zmagal pri igri z žogo, tedaj bi podjetniki ne kovali zarotniških dogovorov, da razbijejo delavske strokovne organizacije.

Delavstvo mora poiskati najprej svoje napake in jih odpraviti, in boj proti privatnim velebizniškim interesom ne bo tako težak, kot je zdaj. Tudi podjetniške zarote bodo malo zalegle podjetnikom.

DOPISI.

Public, Colo. — Vred poplavlje je v trgovskem vzhodnem delu takozvanem Grova vse porušeno. Popoldne dne 3. junija je pričelo na zapadu kakih 40 milj deževati. Videlo se je, kako delujejo elementarne sile v zraku, blisk, grom in vihar, kakor bi hotelo vse na enkrat pasti na zemljo. Virgali, bolje rečeno razpočili so se oblaki in reka Arkansas je vidno narasčala, vedno bolj valeda se proti Pueblu. Povodnji bi gotovo ne bilo take, da ni že prej celi teden deževalo vsaki dan in je bila na ta način vsa zemlja že namočena. Z vseh strani so drveli proti dolini goraki potoki in hudourniki in se zlivali v narasčajočo se reko, ki je kmalu napolnila celo dolino in se tako valila proti mestu. Prebivalci "Grova" je to motilo, ker mislili so si, da bo reka prestopila samo bregove in ne bo napravila škode, toda reka je morala prestopiti bregove že pri Floreni in tako z vso silo pridrevla v mesto. Na Union postaji je bila do 10 fevlijev visoko in v severnem delu mesta je bila do pošte, to je do pete ceste. Še večjo zmošnjavo je napravila reka, ker uganilo so vse ljudi vsled pokvarjenega električnega toka. Voda je odnesla cele železniške vozeve in jih obrabala, kakor igrače. Zvečer je bilo poplavljenno vse mesto in nato je pričelo deževati, kakor iz kanta. Škoda ceni-ja do 20.000.000 a za vsa sva slovenskih življenj se natančno še ne ve. Dosedanje poročila trdi, da je mrtvih okoli 100 ljudi. Slovencev najbrže, da ni nikdo mrtvec v Italijanih in Slovaki je več ugonjeno. Največje število mrtvih je farmarjev in onih, kateri se niso umaknili dočasa, da pravno so jih oblasti svarile in izganjale. Osebi vlak iz Denverja je kavalji v vodo in ga je tam prevrnilo. Jugooslovani je prisadeti okoli 400, ter tudi kakih 14 družin od društva "Orel" SNPJ. št. 31. Nekaterim je odnesla voda vse. Prostore so Slovenci dobili za prvo silo pri rojakih na Beamarju a najbrže radi zdravstvenih osirov oblasti ne bodo pustili toliko družin skupaj. Postavilo se je že nad 100 šotorov, da se jim preakri strehe. Prvo pomoč je ljudem ponudil "Rdeči križ", ki pomaga povsod še vedno. Dasi vlaki ne morejo v mesto, vendar je hrane povsod dovolj; preakrbuje jo vojakstvo, ki dovaža na različnih avtomobilih iz sosednjih mest živila. Z vso hitrostjo so pričeli mesto popravljati in čistiti. Kakor je voda hitro prišla, tako je tudi odtekla; na dnu pa so se pokazali različni ostanki porušenihih hiš, blato, poginula živala, govedina, konji, perutnina in različno. Vse to je potrebno, da se takoj odstrani, ker sicer se bo zrak okužil popolnoma. 11. junija so napravili za živino velikanski krematorij, kjer so sežgali velikanse množice živali. Za razkuženje tega so porabili en železniški voz apna. Nametali so 200 trukov drv pa katere so naložili živino, polili jo z 1600 galonov olja in nato vse to vpepelihi.

Kako lahko bi se človeštvo zavarovalo proti takim katastrofam, če bi se gradilo potrebne naprave mesto onih, ki so za pobijanje ljudi. Šele tedaj, ko je katastrofa že tu, se predramijo nekateri, češ, da je treba nekaj ukreniti. V Pueblu je bilo še več poplavl. Leta 1855, je bila poplava še večja, kakor sedanja; toda takrat se ni bilo mesta ampak "kempa". Za tem sta bili poplavi leta 1864 in 1872. Tudi leta 1894, je bila poplava toda nobena teh tako uničujoča.

Sedaj je med vodilnimi krogi še več sugestij, da se mesto zavaruje za prihodnje poplave. Tako se misli zgraditi vodno strugo do 400 fevlijev široko in 15 milj zapadni jek, ki bi zadržal vodo, katero bi lahko potem poljubno spuščali na farme v svrhu namakanja. Ako se načrt, kateri je izvedljiv uresniči, tedaj bo mesto varno pred poplavo. Prispeva naj samo vlada, kar tudi ni velika širva zanj. Samo eno vojno ladjo naj zgradi manje in jezovi bodo tu. — *Poročevalce.*

Delavci brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveta."

Konvencija Ameriške delavske federacije.

Denver, Colo., 17. jun. — Delegat M. J. McGuire iz San Franciska je danes predložil resolucijo, ki zahteva, da kongres Združenih držav zaščiti ameriške interese pred "naraščajočo nevarnostjo japonske imigracije in kolonizacije" na obali Pacifika.

Delavski voditelji pravijo, da ni organizirano delavstvo, ki ne bi imelo opraviti s tako drastičnim ukrepom glede japonskega vprašanja. Resolucija zahteva, da mora kongres absolutno izključiti v bodočnosti japonske naseljence, in sicer ne samo moške, temveč tudi žene, ki ne samo delavce, marveč tudi kmete, trgovce in intelektualce — kakor je vedno priporočal Roosevelt.

Včeraj je konvencija zavrgla resolucijo za "eno samo veliko unijo."

V dvorani je bil velik hrap, ko je več delavcev preprečilo predlog samorazne delegacije, ki je zahtevala, da federacija obsoji drhalako nasilje Kukiukakana in "belošpitarjev" na Jugu. Gompers je imel precej dela, da je naredil mir. Pozneje se je izvedelo, da je William Hutcherson, predsednik Združenih avtomobilskih farmarjev in mirarjev, začel kraval proti namrečnem in njihovi opravičeni razsudi.

Rev. Luckland, pastor episkopalne cerkve v Denverju, ki je gost konvencije, je govoril o dolžnostih cerkve napram delavstvu. Delegacije so burno odobraval njegova obsojanja sovražni-ki delavskega razreda.

Ameriška legija je poslala federaciji pozdravno pismo po polkovniku Outleju.

Včerajšnja poročila, da bo John Lewis, predsednik rudarske unije, naznanil svojo kandidaturu za predsednika, še niso potrjena. Lewis noče govoriti o tem. Delegacije več unij, ki podpirajo Lewisovo kandidaturu, pravijo, da mu je zagotovljenih 14.000 do 22.000 glasov. Vsa konvencija ima nekaj čez 35.000 glasov.

Cenzura gledališkega trsta.

Washington, D. C. — (Fed. Press). — Lastniki kinogledališč v Združenih državah so ravnarok dekretirali nov zakon za izdelavalec filmov. Zakon velja, da filmi ne smejo smetiti ali žaliti kongresnikov; oseba kongresnika je v tem oziru nedotakljiva in stoji nad vsako kritiko.

V nekem večjem kinogledališču v Washingtonu so kazali nekaj tednov v mesecu film s naslovom "V seni kapitola." Vsebina filma je sledeča:

Mlada deklica iz Shenango Valley pride v Washington na vabilo kongresnika iz njenega okrožja s namenom, da malo spozna življenje v glavnem mestu. Deklica kmalu spozna, da ima njen prijatelj kongresnik — ki je seveda oženjen — vse polno ljubice v Washingtonu in končno ima eno oko tudi na njej. A slabše pride. Deklica ima v svojem poštenem kraju ljubčka, ki je kmalu izvoljen v kongres in ko pride v Washington, izhoda, da so gotovi kongresniki v veliki saroti. Privatni interesi so jih podkupili, da jim kroče gotovo javno imetje. Krona drame pa je, da je kongresnik, ki je vabil deklico v Washington, voditelj zarote. Zarotniki povabijo vse člane odseka, ki so imeli v rokah dotično tatinsko predlogo, na privaten banket. V tem odseku je tudi ljubček naše deklice. Ko kongresniki posejedo okrog mize in vamejo servijete v roke, najdejo pod servijetami kupčke bankovcev. Sladko se nasmejljajo in spravijo bankovce v žep val — razen enega, ljubčka junakinje, ki pograbí denar in ga zašene predsedniku odseka v obraz ter zapusti sobo. Zarotniki so seveda v skrbeh in posvetujejo se, kako bi mitskega kongresnika odstranili iz zbornice, predno se bo vršila glasovanje o tatinski predlogi. Konec je tak, kot je že naveda v filmih. Mladi kongresnik je s silo ugrabljen in odpeljan na samotni otok na Potomacu, kjer je zaprt. Toda njegova ljubica ga najde, reši in odpelje v dom, ki se spota na polonin in potem se vrže na hidroplan, ki ga prinese pred kongresno palačo — ravno v mo-

mentu, ko se je imelo vršiti glasovanje o predlogi. Rešeni kongresnik razkrije škandal, predloga je zavrnjena in postenost je zmagala.

Kakor rečeno, je bil ta film nekaj tednov na platnu — in potem je prenehal kot bi odrezal. Kaj se je zgodilo? Nle drugega, kakor da je trust kinogledaliških magnatov kratkoma ustavil film in ga zagnal med staro šaro. Veliko čudo je, da je slika, te vrste snloh prišla v javnost — in to pred nosom kongresnikov v glavnem mestu. Pikažati kongresnikom v luči donjshatva, da ima namreč ljubice v Washingtonu, je že škandal a naravnost nečuveno je, če se približe kar ves zborniški odsek, da prejema podkupnine za tatinske zakone! Skratka: navedeni film je bil obsoben, da "dela neraznične, smečne in nepatriotične vtiske na naš narodni kongres."

Medtem pa ni kinogledališča v Ameriki, ki ne bi dnevno kazal filme, hujkajoče proti drugim plemenom in narodnostim, filme, ki smešijo delavsko gibanje, lažjo o rmasi revoluciji in predstavljajo socialiste kot največje zločince. Proti takim slikam ni cenzure ne pritožbe. Ampak čast kongresa je zdaj rešena!

LEWIS JE IZVOLIL ZA PREDSEDNIKOM.

Indianapolis, Ind. — Izvrševalni odbor Ameriške legije je izvolil John G. Emeryja, bivšega majorja v armadi in zemljikoga trgovca v civilnem življenju v Grand Rapids, Mich., predsednikom legije. Emery nasledi Galbraitha, ki se je ubil pri avtomobilski nesгоди. Drugi kandidat Goldingay iz Newarka, N. J., je bil odklonjen iz razloga, ker simpatizira s organiziranimi delavci in je po mišljenju antimitarist!

OBRAVNAVA PROTI MILJON DOLARSKIM POŠTNIM TATOVOM.

Duhoven Gorek je pričal, da mu je nekdo grozil s smrtjo.

Toledo, O. — Rev. Ant. Gorek, katoliški poljski duhoven iz New Chicago, Ind., je v četrtak izpovedal kot državna priča zoper svojo soobtožence v zadevi milijon-dolarke tatvine na tukajšnji pošti, da mu je nekdo grozil s smrtjo, ko je bil zaprt v okrajni ječi. Grozilce mu je pisal, da ne sme pričati zoper Vando Urbaytis, ki sedi med obtoženci in katera je bila njegova ženska, ko je Gorek šupnikoval v Toledo pred nekaj leti.

Župnik je pribral, da je vzel od Vande \$80.000 v ukradenih bon- dih (zadolžnicah svobode.) Vse je bonde, ker je bila Vanda njegova prijateljica, katero pozna še od mladih let in kateri je hotel pomagati.

Gorek ni več župnik na poljski fazi v New Chicagu. Dejal je, da je pustil župnijo, ko je bil aretiran v zvezi s poštnim ropom.

NOV DELAVSKI DOM V SAN DIEGU.

San Diego, Cal. — Članstvo delavskih strokovnih organizacij se je tako pomnožilo, da je sedanjí dom postal premajhen in da so organizacije sklenile, da zgradijo nov delavski tempelj.

Sedanjí dom ima tri nadstropja in ga bodo prodali. Delavski tempelj bo pa zgrajen v notranjem mestu.

LASTNIKI LADIJ NISO ZA IZKAVNAVO SPORA.

New York, N. Y. — Več politikov, da se izravna spor med mornarji in lastniki ladij, so parobrodni interesi preprečili na ta način, da so odklonili vsako pogajanje s mornarskimi organizacijami.

Taktika parobrodnihi interesov govori, da so se pridružili drugim privatnim interesom, ki mislijo, da je napočil ugoden čas za razbijanje delavskih strokovnih organizacij.

V začetku stavke so parobrodni interesi podpirali plovbeni odbor in izdajali so pozive na mornarje, naj podpirajo vlado. V trenutku, ko se je plovbeni odbor izrazil, da je pri volji podpisati pogodbo s mornarskimi organizacijami za eno leto, so parobrodni interesi izgubili vse zanimanje za vlado.

Parobrodni interesi se seveda bahajo, da imajo veliko ladij v službi. Pogledati je le treba v male pristane v bližini New Yorka, ki niso na oči javnosti, in tam se najdejo ladije zasidrane tesno druga poleg druge.

Namen je jasen. Parobrodni interesi hočejo pred vsem prikriti javnosti, da so ladije zasidrane v pristanih, če jih pa slučajno kdo že vidi, tedaj naj ima vtis, da je malo ladij zasidranih. To je vzrok, da so jih tako tesno zasidrati drugo poleg druge, da jih nihče ne more šteti od daleč.

Stranke, zastopane na tretjem kongresu v Moskvi.

Po nekem poročilu iz Moskve, objavljenem v "The New York Callu," so na tretjem kongresu tretje internacionale v Moskvi, ki se zdaj vrši, zastopane komunistične stranke v sledečih državah: Rusija, Italija, Bolgarija, Poljska in Vzhodna Galicija, Čehoslovakijska, Anglija, Francija, Združene države, Avstrija, Jugoslavija, Ukrajina, Finska, Švedska, Norveška, Španija, Vzhodnosibirski republika, Argentinijska, Azerbajdžan, Armenija, Georgija, Grška, Belgija, Holandska, Danska, Švica, Rumunija, Letonija, Estonija, Perzija, Avstralija, Kanada, Kuba, Mehika, Java, Litva, Portugalska, Luksemburška, Islandija, Turčija, Siva, Koreja in Kitajsko. — Dalje so sledeče druge stranke in organizacije poslane delegata v Moskvo, ki imajo enake pravice kot drugi delegati: Revolucionarna manjšina Splošne delavske zveze v Franciji, sindikalistična unija železnikarjev in mornarjev v Italiji, delavska stranka v Bolgariji, levo krilo socialistične stranke na Češkem, levo krilo neodvisne Labor Partij v Angliji, Industrial Workers of the World v Ameriki, komunistične skupine v Centralni Ameriki, socialistična stranka v Urugvaju, socialistična stranka v Chilu in komunistične skupine na Irskem. — Delegacije, ki imajo le posvetovalni glas, zastopajo sledeče stranke: komunistična stranka v Nemčiji, socialistična stranka v Italiji, šibovska zveza v Galiciji, slovaška socialistična stranka v Čehoslovakiji, socialdemokratska stranka v Jugoslaviji, komunistična delavska federacija v Argentinijski, delavska zveza v Švici, komunistična stranka v Bukari, komunistična stranka v Palestini, komunistična stranka v Indiji in komunistične frakcije na Kitajskem. — Dalje sodelujejo na kongresu kot gostje zastopniki tehle organizacij: socialistične delavske stranke na Finskem, Splošne delavske konfederacije v Italiji, Zveze ruskih delavcev v Južni Ameriki, Federacije strokovnih unij na Grškem, Zveze strokovnih unij na Holandskem, Zveze strokovnih unij (levo krilo) na Danskem in levega krila socialistične stranke v Belgiji. — Kongres so se udeležili tudi zastopniki socialistične delavske stranke (S. L. P.) v Ameriki.

Fraska med Francozi in Turki.

Pariz, 17. jun. — Iz Aten poročajo, da je francoski general Gourand s četo konjenikov napadel turške nacionaliste med Aleksandretu in Alepom v Siriji in jih razpršil.

Turška kavalarija izvršuje nenadne napade na grški fronti v svrhu, da najde postojanke, kjer se koncentrirajo grška armada.

(Grška armada stalno narašča v brzojavkah. Pred nekaj dnevi je imela 100.000 mož, a danes šteje že 300.000. Najbrž čaka, da naraste na milijon mož, predno prične s ofenzivo. O kralju Konstantinu poročajo, da v Smirni igra poker.)

Kalifornija je odnena!

Liberalna revija "The Nation," izhajajoča v New Yorku, ima v svoji številki, datirani 22. junija, daljši članek, ki pokazuje, kako je organizacija "Better America Federation" dosegla svojo ulogo v Kaliforniji. Organizacija je potrošila v enem letu \$100.000, da "zaščiti vlado, cerkve in šole pred socialistično nalezljivostjo," dosega pa je ravno nasprotno: obvila je pozornost mase na socialistično gibanje in si zakopala jezo zakonodajcev in mnogih cerkvenih ter šolskih funkcionarjev. V isti številki revije "The Nation" so razni drugi zanimi članki.

Jimmie Higgins.

Spisal UPTON SINCLAIR.
Z dovoljenjem avtorja prevaj
IVAN MOLEK.

(Nadaljevanje.)

"Vražje slabo je za fantja, ki ima dosti denarja," je nadaljeval, "kajti vsa malovredna ženica preži nanj. Seveda imaš svoja človeška čuvstva in si absolutno prideljen; da se zaljubiš v to ali ono deklico. Ampak dekleta, s katerimi obdružuje bogati fantje, so docela mizokrvna. Ne mislim samo na pustolovke — temveč take so tudi gospodične iz visokih družabnih krogov, med katerimi si moraš izbrati ženo. Njihove matere, proklete stare harpe, jih rinejo pred seboj kajpada — izdajo vse, kar imajo, za gizdave obleke in dragulje, ne zmenče se, kako bodo plačale star dolg iz prejšnje sezone. Starke z nališpanimi hečrami ti nastavljajo mreže, ne brigajo se, kako te ujamemo, samo da te dobe. Vzameš hečko s seboj v avto. Priganja te, da jo odpelješ ven iz mesta v gozd. Tam se moraš ustaviti in stopiti z njo goščavo, češ da bi nabirala rože. Seveda jo moraš voditi za roko, pritiska se k tebi in potem pride obhajanje in poljubi — in nato mora priti vse. Ampak potem jo moraš poročiti; če nočeš, je histerična in grozi, da si odstreli glavo, toda zlomek se noče ustreliti, pač pa te še bolj poljubuje in naposled si izpovedi od tebe diamantno kravatno iglo, katere nikoli ne vrne."

Mladi magnat iz Leesville je umolknil. Mračni spomini so mu obtežili srce in Jimmie je z enim samim pogledom opazil biserno solzo v kotu njegovega očesa.

"Z nikomur še nisem govoril o tragediji, ki je zapečatila moje prejšnje življenje, niti ne bom nikdar. Rečem pa toliko: — takrat, ko sem ljubil poročeno ženo, sem bil najbolj srečen. Bila je prva in edina prava, počtenski ljubezen v mojem življenju. Helena me je ljubila ne zaradi denarja in močvirja — ljubila je človeka, vroče ljubila..."

Higginsu je bilo težko pri srcu. Mali socialist je spoznal, da je bil Granitchev sin kljub bogastvu nesrečen človek. To je bilo zanj izredno razodetje, kajti vedno je živel v veri, da so bogatini najusrečnejši ljudje na svetu. Sovražil jih je, ker je mislil, da ne poznajo skrbi in trpljenja kakor pravi pesnik:

Žive kot bogovi na viševah, ne brigajoč se za človeštvo... Leže in arkažo nektar, zroči na strele, ki švigajo pod njimi v dolinah... Snežnobeli oblaki nalahko valovijo okrog njih zlatih gradov... Smehljajo se skrivnostno, ko gledajo na širni svet, svet lakote, kuge, potresa, mornarskih viharjev, razbeljenih puščav, vojne, plamenitih mest, pogrezajočih se ladij in milijonov sklenjenih rok k molitvi... Smehljajo se, kajti žalna pesem jim je sladka godba — žalna pesem, točeča o krivicah, pesem prikovanega ljudstva, ki orje, soje in žanje, a samo ima le malo pšenice, vina in olja...

Jimmie Higgins je prekoračil socialni prepad in zdaj je videl drugo stran problema bogastva in bede. In zaključil je, da odaleč od njegove sodbe o ljudeh, smrtnikih, bolj milostna; razumel je, da v pasti sedanjega sistema je prava sreča nemogoča — za tiste, ki imajo premalo kakor za one, ki imajo preveč.

XXV.

Jimmie Higgins v novi nevarnosti.

Medtem ko je Jimmie postopal po ulicah francoskega mesta, čakaje, da se zaceli rana na roki, se je vojna nadaljevala. Sredi julija se Nemci naredili zadnji napad ob reki Marne in v par dneh so jih združeni Francozi in Američani ustavili; nato pa je vrhovni poveljnik zavezniških armad udaril nanaj in zdrobil eno stran nemške zagrade. Sovražnik, otepač se arditu, se je pričel umikati s francoske zemlje. Vsa Francija se je oddahnula, a še vedno se je bala. Tolikokrat je že upala v težkih štirih letih, a vselej je njeno upanje splavalo po vodi. Ampak zdaj ni bilo več pomote — sreča se je obrnila! Sovražnik se je sleer upiral krčevito pri vsakem koraku, ali moral je zapustiti zagazdo in zavezniški so suvali tu in zdaj tam ter jemali Nemcem postojanko za postojanko.

Jimmie je čital o zmagah v vojaškem listu "Stars and Stripes" in zdaj, prvič v štirih letih, je imel eno misel o vojni! Jimmie je bil v duhu v vsaki bitki, zobje in pesti so bile stisnjene in njegova duša je pomagala goniti sovražnika iz Francije. Učinki anestezije so minili in udarce njegove rane je bil že pozabljen; čutil je, da človek lahko prenese vse rane in samo smrt — ne ravno z veseljem, toda prenese, samo če veš, da tvoja kri pomaga zdrobiti pošast militarizma.

V prejšnjih dneh je beseda Nemo pomenila Jimmiju ljudi kot so Meissner, Forster in Schneider; ali zdaj je pomenila veliko sivo postavo na robu jame z rečnim obrazom, iz katerega gleda gnusno sovraštvo, in s bajonetom v rokah, pripravljenim, da ga predere. Čuvstvo nepopisne zadovoljnosti, ki je spreletelo njegovo bitje v momentu, ko je neki ameriški vojak pogledal v sivo postavo na robu jame, je napravilo največji vtik na Jimmija v vsem njegovem življenju. Bog daj srečo ameriškim vojakom, dokler ne bo zadnja siva postava ustreljena! — Jimmie seveda ni pozabil, kaj je mislil in delal v Ameriki. Ako bi bilo na njegovo v Leesville, ne bi bilo ameriških vojakov v Franciji in nikogar ne bi bilo, ki bi bil rešil njega v Chaty Terryju! To mu je bilo zdaj jasno in tisti čas je bil pacifist v njem mrtev.

Slišal je, kaj so govorili vojaki v bolnišnici. Vsi so bili v mino in imeli so rane, lahke in težke, ampak njihov duh ni bil najmanj ranjen; niti enega ni bilo med njimi, ki ne bi šel, da kmalu odpravi in se vrne na fronto, predno mine vojna. Taki so bili! Vojna jim je bila igra — največja in najzanimivejša, katere se more človek udeležiti.

Žiti. Fantje so zrasli pri foot-ballu, igri, kateri se posveti več stotisoč mladih Američanov vsako leto. Duh in metode foot-balla so prinesli s sabo v armado in jih zanesli med druge, manj srečne milijone mladeničev, ki niso pohajali učilšč in višjih šol; naučili so jih neštetih trikov, vrstolomnih akrov, discipline, sloge, trdovratnega iskanja novih kombinacij in novih zvijač. Vodilno svojstvo te igre pa je, da se igralec absolutno ne briga za možnost zlomljenja tilnika, samo da je igra dobljena!

Ameriška vlada je napadala sovražnika ravno v času, ko se je naolnil na strojnice v svrhu, da raztrga napadajoče tvorbe in dobi čas za umikanje materiala in težkih topov. Tako je mlado življenje Amerike za hip posvetilo svojo energijo trikoma za napade na strojnice. Jimmie je poslušal pogovor med ranjenimi in kmalu je imel vse tehnike novega vojskovanja pred očmi. Tanki so bili ali right, letala so bila ali right, če si jih imel; ali v večini slučajev ni bilo teh pripombekov in Američani so se morali naučiti, kako je treba vzeti sovražno strojnico s bajonetom. Na delu so bile majhne skupine, izvežbane kot foot-balski oddelki, s lastnim signalnim sistemom in organizacijo. Te skupine so se navadno sešle ponoči. Bila je riskirana igra. Skupina je bila srečna, ako se je vrnila ena tretjina igralcev živih, toda če je le en sam mož s bajonetom prišel do strojnice, tedaj je bila igra dobljena — ker mož je hitro obrnil strojnico proti bežečim Nemcem in v eni minuti jih je ubil toliko, da je pokrtil izgube v svoji skupini.

Plače Laceyja Granitchea se je zacelilo in fant je bil poslan nazaj na svoje delo na fronti. Prijateljstvo se je poslovol od Jimmieja, rekoč, da ga zelo veseli, ker se je seznanil s socialistom; ako bi on imel ideje kakršne ima Jimmie, bi imel prijetno življenje kljub njegovi sramoti. Jimmie mu je dal naslove nekaterih socialističnih knjig s priporočilom, naj jih prečita. Lacey je obljubil, da stori to. Higgins je bil seveda srečen in ponosen — in že je sanjal, kako bo mladi Granitchev izročil tovarno Empire Machine delavcem, kadar se vrne v Ameriko. Kapitalističen sistem v Ameriki izvrši harkari naj v eni industriji!

Jimmie je dobil pismo od prijatelja v njegovi enoti na fronti, ki mu je pisal, da je enota premaknjena v drugo mesto in zaposljena v veliki delavnici. Vprašal ga je, kdaj se vrne. Ali Jimmieja ni nič kaj veselilo, da bi se vrnil v delavnico. Popravljati razbite motorciklje je slaba nagrada za človeka, ki je ustavljal vse humsko armado in izvojeval bitko pri Chaty Terryju! Jimmie je dokazal, da je bojevnik in zdaj ga je obšla želja, da bi šel v resnično armado in opravil delo moza.

Pisal je častniku, ki je bil na čelu njegove enote, razodel mu vse, kaj je doživel zadnje čase, in ga vprašal, dali bi se dalo aranžirati, da bi bil prestavljen. Prejel je odgovor, da bo častnik preiskal, kaj je resnice na Jimmiejevem junaštvu in potem se bo že naredilo, kar je prav. Čez mesec dni, ko je Jimmie že odzdravel, je res prišlo uradno obvestilo, da je Jimmie Higgins za njegov hrabrostni čin imenovan saržentom motornega transporta in takoj se mora prijaviti poveljništvu v gotovem pristanišču ob Angleški ožini, kjer prevzame novo službo.

Saržent Jimmie Higgins!

Naravno se je takoj prijavil in je dobil nadzorstvo nad ducatom ciklistov in popraviljcev, ki so ravnokar prišli s parnikom iz Amerike. Ciklisti in strojniki so zrl na Higginsa kakor na veterana in junaka, in Jimmie, ki ni še nikdar v svojem življenju užival avtoritete — razun če števimo njegove ranjke tri otroke — se je nekoliko vzravnil, toda samo malo. Ampak njega je čakalo pravo delo, zato ni bilo časa za napihovanje. Bile so razburilive govorice in ugibanja. Mala Jimmiejeva četica izbranih mož je bila namenjena za posebno ekspedicijo — nekam čez morje. Nikomur ni bilo povedano, kam pojdejo — tako se namreč ne dela v armadi; toda možje so dobili težke košule, podložene z ovčjo kožo, in škornje, podšite z volno — sredi avgusta! To je bilo znamenje, da odrinejo nekam v mrzle kraje, na sever, in najbrž za dolgo časa. Ali se morda pripravlja napad v Baltiku? Ako ne tam, tedaj Arhangelsk — so pravili modri možje. Jimmie ni še nikdar slišal imena Arhangelsk in moral je vprašati, kje je. Povedali so mu, da je ta kraj daleč na severu Rusije, v katerem se nahajajo velike zaloge zavezniškega vojnega materiala; in zdaj, ko je Rusija odpadla od entente, je material v nevarnosti, da ga ugrabijo Nemci.

Prijetno čuvstvo je spreletelo Jimmieja od temena do podplatov njegovih novih, z volno podšitih škornjev, ko je izvedel to novico. V Rusijo pojde in videl bo revolucije! Jimmie je imel zelo slabe informacije o svetovnem položaju zadnje tri ali štiri mesece, odkar je čital le uradna poročila v vojaških časopisih, ki so obračali pozornost vojakov le na vojno in skrbno zamačali vse druge težave in komplikacije. Ljudje, s katerimi je Jimmie zdaj obdružen, so bili mnenja, da morajo zavezniški nekaj storiti vprico brestlitovske pogodbe med Nemčijo in Rusijo; ako Nemčija okupira razprostrto Rusijo, tedaj se še lahko sto let brani proti zavezniškim. Rusko ljudstvo mpa samo spoznati položaj in pozdraviti zavezniško pomoč! Jimmie je dvomil o zadnji točki, toda spomnil se je bratov Rabinov in njunega navdušenja za zavezniško stvar, in njegov dvom je hitro zaupal, ko se je s svojo kolecarsko enoto vkrcal na transportni parnik.

Puili so po Sevenem morju blizu obrežja Norveške. Morje je bilo megleno in grozila je neprestana smrtna nevarnost valed podmornice in min.

(Dalje prihodnjik.)

Venček ruskih narodnih pravljic.

(Poslovenil Fran Pogačnik.)

Ponatis iz Naprepa, leto 1920.

Bogati Marko in nesrečni Vasilij.

V neki deželi je živel zelo bogat kupec. Imel je krasno petletno hečko, po imenu Anastazijo. Kupecu je bilo ime Marko, zvali pa so ga bogatega. Marko ni mogel trpeti beračev. Komaj se je kdo približal njegovi hiši, takoj ga je dal po slugah napoditi in naščuvati nanj pse.

Nekoč prideta k njemu dva osiavela starčka. Marko ju zagleda in veli naščuvati na nju pse. To začuje Anastazija in ga zaprosi: "Bodni moj očka! Radi mene ju pusti vsaj v hlev!"

Oče dovoli in ju da odvesti v hlev. Ko so že vsi pospali, vstane Anastazija in gre v hlev; tu zleze na oder in gleda na berača.

Eden izmed starčkov izpregovori: "V nekem selu se je rodil kmetu sin. Kako ga imenujeva in kako sreče mu prisodiva!"

Drugi odgovori: Imenuje naj se Vasilij, kličejo naj ga nesrečni, a nagradiva ga z bogastvom bogatega Marka, pri katerem nočjo prenočujeva!"

Anastazija je vse slišala. Ko se zdi, se stara obledela in odpravi. Anastazija pa teče k očetu in mu pove vse, kar je v hlevu videla in slišala.

Oče je pomislil, kako bi to preprečil in se je hotel najprej prepričati, ali se je res rodil na selu dečko. Ukaže zapreči in se popelje tja. Gre naravnost k svečniku in ga vpraša: "Ali se je rodil pri vas tega in tega dne dečko?"

"Da," pravi svečnik, "rodil se je ubogemu kmetiču. Dal sem mu ime Vasilij in naziv nesrečni. A kratil ga nisem, ker ubožeč nima bota."

Marko se je ponudil za bota, za botro naprosi svečnikovo ženo in ukaže pripraviti bogat obed.

Prineso dečka, ga krstijo in se začno gostiti po svoji volji.

Drugi dan pokliče bogati Marko ubožca kmeta, ga prijazno nagovori in pravi: "Botreček, ti si siromaken človek, ne moreš sam vzrediti sina. Daj ga meni; jaz ga popeljem med ljudi, tebi pa podarim tisoč rubljev, da boš lahko živel!"

Starce pomislil in privoli. Marko ga nagradi, vzame dete, zavije v lisčji kožuh, položi na voz in se odpelje.

Bila je zima. Morka veli voz ustaviti, izroči dete pomočniku in mu ukaže: "Primi ga za noge in vrzi ga v prepad!"

Pomočnik ga prime in vrže v globok prepad. Marko pa pravi: "Tam gospoduj nad mojim imetjem!"

Zgodi se, da pridejo tretji dan po isti poti kupec. Namenjeni so bili k bogatemu Marku, da mu vrnejo dvanajst tisoč rubljev dolga. Pridejo do prepada in zaslišajo otroški plač. Obstanejo, poslušajo in pošljejo pomočnika pogledat, kaj je.

Pomočnik zleze v prepad, zagleda zelen log, a sredi njega dečka, ki se igra s cvetkami.

Pomočnik se vrne in pove vse gospodarju. Ta gre, vzame dete, zavije v kožuh, sede na voz in pože.

Pridejo k bogatemu Marku. Ta jih vpraša, kje so dobili dete. Kupec mu povedo in takoj se mu posveti, da je to nesrečni Vasilij, ki mu je on krstni boter. Vzame ga na roke, popestuje, in izroči hečri: "Tu imaš, le skrbj zanj!" — Sam jame kupec gostiti in jih prositi, naj mu prepuste dečka.

Kupec ne privoli. Šele ko jim Marko odpusti ves dolg, mu izroče dete in odidejo.

Anastazija je bila deteta tako vesela, da je takoj poiskala zibelko, obešila zastore, ljubkovala de-

te in se ni ločila od njega ne ponoči ne ponoči.

Prešla sta dva dneva. Tretji dan pride Marko nekaj kasneje domov. Ko je Anastazija spala, vzame dečka, posadi v sodček, zamoli in vrže s pristana v morje.

Sodček plava in priplava do samostana. Tačas pride menih po vode. Zasliši otroški krik. Pogleda in zapazi sodček. Takoj sede v čoln, ujame sodček, razbije in najde v njem dete. Nese ga v samostan k igumanu.

Iguman da najdenčku ime nesrečni Vasilij. Nato je živel Vasilij v samostanu 16 let in se naučil čitati in pisati. Iguman ga je imel rad in ga je postavil za cerkovnika.

Primeri se, da bogati Marko odputuje za vse leto v tuje carstvo, da interja dolgove. Pride tudi v samostan. Sprejmejo ga kot bogatega človeka.

Iguman veli cerkovniku, naj gre v cerkev. Vasilij gre, prižiga sveče, poje in čita. Marko vpraša igumana: "Ali je že dolgo pri vas v samostanu?"

Iguman mu pove, kako so ga našli v sodčku in pred kolikimi leti. Marko pomislil in spozna, da je to dečko, ki mu je on krstni boter.

Takoj zaprosi igumana: "Ko bi imel takega človeka, kakor je vaš cerkovnik, postavil bi ga za prvega pomočnika in mu poveril nadzorovanje blagajne. Ali mi ga morete odstopiti?"

Iguman se dolgo brani. Marko mu ponudi za samostan 25 rubljev. Iguman se posvetuje z brati, ki sklenejo Vasilija izročiti.

Marko pokliče Vasilija domov in mu da za ženo tole pismo: "Žena, ko prejmeš moje pismo, pojdi nemudoma s poslanim človekom v milnico in ko pojdeš mimo velikega kipečnega kotla, ga pahni vanj! A glej, da to gotovo izvršiš! Ako ne izpolniš, te strogo kaznim! Ta mladenič je moj sovražnik!"

(Konec prihodnjik.)

PARMA NA PRODAJ.

Najlepša prilika se nudi onem, ki želi kupiti posestvo po ceni v Jugoslaviji. Ali pa prodam tudi tukaj v Otsego County, N. Y. eno izvrstno dobrih farm, s to farmo se proda 29 glav goveje živine, 5 mladih konjev, 4 ovce, nad sto kokoši, več stotin busljev ovs, koruze, pšenice, ajde in krompirja, vsakovrstno potrebno kmetijsko orodje, tudi se proda vse pohištvo. Jemem vam, da je vse v najboljšem stanju. Kdo ima veselje do dobre kmetije, naj pride sam sem in se prepriča na svoje lastne oči, potem pa kupi, če se mu bo dopadlo. Cena se izve za obe farmi pri lastniku: M. Omerza, R. D. 1, Fly Creek, N. Y. (Otsego County) (Adv.)

PARMA NA PRODAJ.

Proda se 180 akrov obsegaajoča farma z vsem orodjem, 12 mlaznih krav, 1 bik, 5 telce, 3 konji, in kokuš. 110 akrov je za orat in kositi ostalo je pašnik in gozd. Kmetija leži v lepi legi. le dve milje do postaje in pet minut hoda do šole. Velika 14 sobna hiša. Posejano je 7 akrov, koruze, 5 akrov ovs in dosti ajde, krompirja in drugo. Prodaj radi pomankanje delavnih moči. Cena je le \$6,800.00. Vsa pojasmila se dobe pri lastniku. Frank Bradetj, R. F. D. 3, Cooperstown, N. Y. (Adv.)

POTREBUJEMO—Izučene

slamnikarice za delo, dobra plača oglasite se takoj pri;

HARRY H. HEYMAN CO.,
19 S. Wabash Ave.,
Chicago, Ill.

Ni varoka živeti v bolesem stanju. Ako popijete kozarec svetovno znane
20th CENTURY WEINO TONIC
pred jedjo ne bote nikdar imeli nobenih žledodnih nevarnosti in vse ojača.
Ne odlašajte—narokite že danes.
Cena je \$15.00 za beko. (12 oz. steklenice) naprej plačat treba.
Naslov:
WEINSTEIN LABORATORIES
646 Fifth Ave. Pittsburgh, Pa.
Pošljite Money Order ali priporočeno pismo.

Ali greste v stari kraj?

Ali ste tudi Vi med onimi tisoč Jugoslovancov, ki so namenjeni iti letos v stari kraj? Za vsakega izmed teh potnikov je glavno vprašanje, kako bo postrežen v New Yorku? Vsakdo lahko pride v New York brez vsakega agenta, toda v New Yorku mora vsak potnik imeti zanesljivo osebo ali tveško, ki mu more in zna in hoče pomagati pri ureditvi vsega potrebnega za odhod. Precej rojakov je bilo že okradenih in ocajenih, kar so potovali skozi tuje in čifutske tvrde. Seveda so se brdiko kesali, toda po toči zvoniti ne pomagajo.

Potni listi.

Jugoslovanski konzul v New Yorku izda potni list vsakemu Jugoslovanskemu državljanu, ki se pri njem zgasi in iskaše s kako staro uradno listino. Pridite v New York in mi Vam bomo preskrbeli potni list in vse kar rabite.

Potovanje iz starega kraja.

Prišeljevanje po novi postavi ni ustavljeno, temveč samo nekoliko omejeno. Ako ste tudi Vi namenjeni dobiti koga iz starega kraja, tedaj nam pišite za natančno pojasnila. Na stotine rojakov je že prišlo iz starega kraja z našim posredovanjem.

Pošiljanje denarja.

Kadar pošiljate denar v stari kraj, se vselej obrnite na našo tveško in gotovo bodeite zadovoljni s postrežbo. Mi imamo svoje direktne zveze s pošto v starem kraju in z zanesljivimi denarnimi zavodi.

Za vsa nadaljna pojasnila pišite ali pridite na:

Zakrajšek & Česark,

Slovenska banka,

70 — 9th Avenue, New York City.

(Med 15th in 16th St.)

Telefon: Watkins 7522.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Ietro.
Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bolgarsko in Rumunsko. Jamčimo za vas poslati denar, onako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.
PRODAJAMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE
Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota do 3:30.
KASPAR STATE BANK,
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.